

Roa, 20.4.2015

Innspill til høringen om livslang læring og utenforskap

Flyktningtjenesten og voksenopplæring for Gran og Lunner, til sammen 35 ansatte, har følgende innspill til stortingsmeldingen om livslang læring. Innspillene er basert på et gruppearbeid de ansatte hadde om emnet 13.4. 2015.

1) Lærerkompetanse. Flere mener det bør stilles krav til kompetanse for den som underviser voksne. Kravet bør være voksenpedagogikk for den som underviser voksne og/eller minoritetspedagogikk/norsk som andrespråk for den som underviser fremmedspråklige.

2) RKV - realkompetanse på grunnskolens område. Ordningen er utfordrende. Det er store lokale variasjoner angående hvem som får rkv og – ikke mist – hvordan den utføres. Dessuten opplever vi at retningslinjene Udir har utviklet er for svake. De burde inneholde noen avgrensninger. For det første må kandidaten kunne nok norsk til å føre en fagsamtale. Noen kan ha kunnskaper, men ikke språk til å vise hva de kan. Da bør de kunne avvises til de har adekvate språkkunnskaper. Og: minoritetsspråklige uten papirer kan ikke realkompetansevurderes i norsk etter Kunnskapsløftet! Faget norsk kan ikke vurderes på samme måte som de andre fagene, vi kan kun måle de rene norskferdighetene (det gjør de nasjonale norskprøvene). Å gjøre en rkv i matematikk og engelsk er uproblematisk!

3) YPP- yrkesprøvingsprosjektet. I dagens praksisordning for lærlinger må de med delvis godkjent utdanning ha ett års praksis før de tar praksisprøven. Det er et meget utfordrende lærlingeløp, og meget vanskelig for voksne å få lærlingeplass. For at innvandrere skal få brukt sin medbrakte kompetanse, må det lages en ny ordning for dem med delvis godkjent utdanning, delkompetanse-bevis. Et slikt kompetansebevis bør gjøre dem i stand til å utføre visse typer oppgaver innen yrket sitt.

4) Samarbeidet med NAV. Det fungerer for dårlig i de fleste kommuner. Innvandrere har forventninger til Nav. De tror de skal få hjelp til å finne en jobb. Når de innvandrere havner på Nav, får ikke hjelp, bare beskjed om å søke jobb! Innvandrere trenger ikke flere kurs, de trenger arbeidspraksis. Det var en flott ordning som nesten er forsvunnet. Nå må det være et reelt arbeid i enden for at ordningen innvilges. Få arbeidsgivere kan love jobb.

Det er en stor risiko å ta. Flere «svake» kunne trenge en språkpraksisplass i arbeidslivet, dvs. at en arbeidsplass hadde en ansatt som kunne fungere som språkassistent. Oppgavene burde være å hjelpe, veilede og rette på språket til den som hospiterer. Mange er gode i et yrke, f. eks snekker, men språket er for dårlig til at de blir ansatt. En språkstøtte ville derfor kunne hjulpet mange som ikke lærer på den «skolske måten». Nav burde ha stimuleringsmidler til arbeidsgivere som kan fungere som språkstøtter for fremmedspråklige.

2 cases fra virkeligheten: Nav premierer ikke personlig initiativ og tiltakslyst. En mann som ville bli bussjåfør, trengte startkapital for å betale opplæring. Han ba om et lån på 60 000 kr for å betale busslappen, men fikk nei, enda mannen hadde lovnad om jobb hos Nettbuss etterpå! Avslaget ble likevel mye dyrere for staten. Mannen hadde stor familie og de fikk nærmere 60 000 kr i diverse sosiale ytelser. Mannen kunne forsørget familien.

En annen mann ba om 7000 kr fra NAV i støtte til et vekterkurs. Han fikk nei, selv om han hadde lovnad om jobb. Staten må premiere eget initiativ, gi hjelp til dem som har planer for hvordan de kan realisere sine drømmer.

Mange mener dessuten at samfunnet må stille krav til de som får stønad og som har en arbeidsevne. Det er mange uløste oppgaver i samfunnet– gå på tur med gamle på sykehjem, plukke søppel, kjøre ut mat til gamle, assistere i barnehager og lignende. Nye landsmenn må lære at samfunnet er et spleiselag, du må yte, og du kan få ved behov.

Nav mangler dessuten kompetanse på flyktninger og integrering. Saksbehandlerne skjønner ikke hvor skoen trykker, sender dem på kurs etter kurs, uten at det hjelper dem til å få jobb. Tiltak må være individuelt rettet og tilknyttet en arbeidsplass for å gi god effekt.

Mange innvandrere var gründere i hjemlandet. Det er vanskelig å starte eget i Norge. Kunne man ha egne gründerkurs for innvandrere med erfaring og gode ideer? Noen ansatte peker på at tidligere NAV-ordninger som Kaia-midler og «småjobbsentralen» fungerte bra.

«Good practise» NAV Elverum har ansatt minoritetsrådgiver for å følge opp flyktninger. Nav har ansvar for flyktningen i 3 år etter intro, og deltakerne kan fortsette i språkpraksis, også etter intro. I Elverum har de

fellesmøter med Nav, fly.tjen og voksenopplæringen en gang pr uke. Det tette samarbeidet gjør at de lykkes.

5) Godkjenningsordninger for utenlandsk utdanning

Yrkesgodkjenning/yrkesprøving fungerer godt. Deltakerne må være i lære/praksis før de yrkesprøves. Det er lurt å lære seg det norske systemet først, hospitere, ha en lærling/hospitant i praksis i ett år før de godkjennes innen yrket de har lært i utlandet.

NOKUT – Reglene er strenge overfor borgere fra Irak, Afghanistan, Somalia, ellers er de ikke strenge. De fleste mener det må være slik.

6) Tett samarbeid med næringslivet I befolkningen i dag er det mange flyktninger med liten formalkompetanse. Det er få muligheter i et trangt arbeidsmarked. Hvordan kan vi stimulere til at flere får jobb? Ikke alle kan være i renholdsbransjen. Kommunene har laget mange modeller får helsefagopplæring, salg og service-kurs med mer som kombinerer norskopplæring og yrkesfag/fagbrev. Dette er veien å gå, tilrettelagte, kortere intensive kurs, men de må GODKJENNES av myndighetene, slik at de ikke bare blir lokale prosjekter. Her får deltakerne korte, tilpassede opplæringsløp, og bedriftene får hospitanter som de kan bruke som vikarer osv. Det er en vinn-vinn-situasjon.

Vi må styrke samarbeidet med næringslivet, som for eksempel Mesta. Mesta trenger arbeidsfolk, ikke alle må ha fagbrev, men de må ha norskkunnskaper og en del spesifikke ferdigheter og egenskaper. Mesta kan selv beskrive behovet arbeiderne må ha, og sammen kan vi lage skreddersydde kurs. Her lykkes vi ikke i dag.

7) Grunnskole for voksne. Det er et paradoks at det verken kan stilles krav til norskopplæring ved inntak til grunnskole eller videregående opplæring. Retten til opplæring går foran den enkeltes evne/mulighet til å fullføre opplæringen. Vi burde kunne kreve at retten til grunnskole (evt. vgs) først kan tas ut når eleven har norskkunnskaper og ferdigheter til å følge faget og få utbytte av opplæringen. Det norske språket er redskapet, de lykkes ikke uten å ha språket på plass!

Livsopphold. Manglende finansiering av livsopphold (Nav støtter ikke utdanning) er et problem for dem som ikke har flyktningstipend (asylanter). Noen tar LÅN i lånekassa, og skylder 100 000 kr når de er ferdig med tre års grunnskole!

Lærevansker. Vi mangler kartleggingsmateriell for minoritetsspråklige som har lærevansker/dysleksi. Her er det mangelfulle norske språket en barriere. Hvordan finne/avdekke, og hjelpe, de som har spesifikke vansker?

8) Norskopplæringen

Det burde stilles krav til kommunen om hvor mange timer (minstestandard) norsk de kan gi. Det er for stort sprik mellom tilbud og kvalitet kommunene imellom. Det er bedre med intensive perioder med opplæring med mange norsktimer, enn å smøre tynt utover over lang tid.

Per capita-tilskuddet kommunen får dekker ikke opplæringen for spor 1-deltakerne (utgjør ca. 20 %, voksende gruppe). De trenger gjerne tre år i introduksjonsprogram og gjerne minst 3 år i grunnskolen for voksne. Lykkes vi ikke med disse, skapes det en ny underklasse i Norge. Gapet mellom de med mye utdanning og de med lite, øker i Norge.

Hvordan skal skolene få elever videre fra et nybegynnernivå (A1- A2) opp til et selvstendig nivå (B1)? Det tar tid, det finnes ikke noe «Quick fix» Vi må utvikle flere metoder, og ta i bruk alternative metoder som finnes, for eksempel suggestopedi, lese- og skriveopplæring vha. Ipads, lyd-fargemetoden m fl. Samfunnet klager over at opplæringen tar for lang tid. Dessverre er det deltakernes utdanningsbakgrunn som er avgjørende mht progresjonen.

Status for Vo. Lærerne i voksenopplæringen mener at den må godkjennes som skole på lik linje med det øvrige skolesystemet i Norge.

Voksenopplæringen burde tilhøre UFD, og knyttes nærmere til grunnskoleopplæringen, slik at elever og lærere får samme vilkår og status som ellers i skolene. At kommuner står fritt til å organisere opplæringen etter introduksjonsloven som «arbeidsmarkedsbedrifter», svekker kvaliteten på tilbudet deltakerne får (ikke grunnskole, tilfeldige antall timer med norsk, men god arbeidspraksis). Det er ingen motsetning mellom å være en god skole, og tilby arbeidspraksis/være i tett kontakt med næringslivet!

Referent: Vibeche Holte (rektor)

